

Het AIV advies gaat ook over de voorafgaande discussie
Rondetafelgesprek over kabinetsreactie op AIV advies kernwapens
Vaste commissie voor Buitenlandse Zaken
26 juni 2019 Den Haag.

Mijn naam is Kees Nieuwerth. Ik ben vicevoorzitter van de Raad van Kerken in Nederland en spreek namens de Raad. Mijn excuses dat ik niet vooraf een 'position paper' heb kunnen indienen. Dit kwam omdat over mijn deelname aan dit rondetafelgesprek pas afgelopen maandag -toen het 'position paper' ingediend had moeten worden - in het dagelijks bestuur (Moderamen) besloten werd.

Aan de Raad van Kerken neemt een groot aantal verschillende kerken deel waaronder Rooms-katholiek, Protestantse Kerk in Nederland, Syrisch Orthodox, Doopsgezinden, Leger des Heils, Quakers enzovoorts. Alhoewel we in een seculariserende samenleving verkeren telt die achterban nog altijd zo'n zes miljoen leden, één derde van de Nederlands bevolking.

Namens de Raad zou ik volgende punten willen inbrengen:

1. Zowel bij de Wereldraad van Kerken, als de Europese Raad van Kerken (CEC), als vele nationale Raden van Kerken in Europa - ook de Raad van Kerken in Nederland- staat het thema kernwapens al lange tijd op de agenda. In het verleden hebben zij zich duidelijk uitgesproken tegen het bezit en -laat staan- het gebruik van deze massavernietigingswapens. Dit omdat o.m. deze wapens geen onderscheid maken tussen militaire en burgerdoelen. Hun inzet zou dus in strijd zijn met het internationaal oorlogsrecht. Zoals het AIV advies stelt gaat er 'een permanente dreiging uit van deze wapens op mens en leefomgeving'. Zij hebben inderdaad een verwoestende uitwerking op het leefmilieu, of zoals wij zeggen: een vernietigende uitwerking op *God's schepping!* Dat hebben we gezien in Hiroshima en Nagasaki destijds en de moderne versies van deze wapens zijn nog veel verwoestender.

Recent heeft het Vaticaan zich ook uitgesproken tegen de zogeheten *afschrikking* met kernwapens. Overigens heeft het Vaticaan -als lidstaat van de VN- ook het Verdrag over het Verbod op Kernwapens (Treaty on the Prohibition of Nuclear Arms) ondertekend - een verdrag ontwikkeld door de ICAN coalitie. Die coalitie houdt overigens kantoor in het gebouw van de Wereldraad van Kerken in Geneve.

Het AIV advies gaat ook dan ook terecht in op de voortdurende discussie over de ethisch houdbaarheid van het bezit- laat staan het eventueel gebruik van kernwapens.

2. Kortom: de oecumenische beweging is eensgezind in de **afwijzing** van massavernietigingswapens (ABC-wapens) op geloofs- en ethische gronden als zijnde in strijd met het humanitair oorlogsrecht en meent dat deze onder het wapenbeheersingsrecht -net als chemische, bacteriologische en biologische wapens- verboden zouden moeten worden. Wij zijn dus voor het genoemde Verdrag TPNA. Inmiddels zijn 122 lidstaten van de VN voor aanneming van dit verdrag, hebben 70 lidstaten het Verdrag ondertekend en 23 landen het verdrag geratificeerd. Wanneer 50 landen het Verdrag ratificeren zal het in werking treden.
3. Zoals het AIV advies ook stelt zijn de risico's voor het vroeg of laat gebeuren van een ongeluk met deze massavernietigingswapens groot, zeker door de 'verstrikking' met allerlei nieuwe technologieën die door het militair apparaat worden toegepast. Daar is ook door experts op gewezen (Doomsday Machine).
4. Wij zijn teleurgesteld door de kabinetsreactie op het AIV advies. De Nederlandse regering staat uiterst afwijzend tegenover TPNA, dit terwijl daarvoor in de Nederlandse samenleving groot draagvlak was (kruisraketdemonstraties!) en is. "Kernwapens de wereld uit- te beginnen uit Nederland." Gesteld wordt in de kabinetsreactie dat dit verdrag strekkend tot een verbod op kernwapens het non-proliferatie verdrag (NPV) zou kunnen ondermijnen. Desondanks bevestigt het kabinet in de reactie het voornemen uitgesproken in de regeringsverklaring dat Nederland zich *actief zal inzetten voor een kernwapenvrije wereld*, gezien de grote risico's van proliferatie. Dus niet gezien de inherente grote risico's (totale vernietiging) van deze wapens...
5. Zelfs het AIV advies constateert echter dat geen enkele kernwapenstaat serieuze stappen heeft genomen tot nucleaire ontwapening! Het feit dat de kernwapenstaten zich niet houden aan de verplichting in het kader van het NPV om tot volledige nucleaire ontwapening te komen (artikel VI) beschouwen wij vanuit onze optiek als een grotere bedreiging

van het NPV (dan het TPNA) en tast de geloofswaardigheid aan van de kernwapenstaten en de aan stationering van Amerikaanse sub-strategische kernwapens meewerkende staten ('nuclear sharing') - inclusief Nederland - om tot daadwerkelijke nucleaire ontwapening te komen.

6. Wij zijn dus voor het –desnoods eenzijdig- terugtrekken van die sub-strategische wapens uit Nederland en Europa – en uiteindelijk ook uit het Europa tussen de Atlantische Oceaan en de Oeral. Wij zijn dus ook voor diepgaand strategisch overleg met Rusland daarover. Wij menen dat die terugtrekking een positief gebaar kan zijn voor een geloofwaardige nieuwe ronde ontwapeningsgesprekken. Alleen al de enorme bedragen die nu aan het instandhouden van de wederzijdse bewapeningswedloop worden uitgegeven vormen een goede reden zulks te doen. Denk aan de 'opportunity costs'! We zouden die fondsen ook kunnen besteden aan een positieve agenda, zoals de SDG-agenda van de VN!
7. In aansluiting op het voorgaande punt vinden wij het dus ook geen goede zaak dat Nederland inzet op het geschikt maken van de opvolger van de F-16, de F-35, voor nucleaire taken; het eventueel afwerpen van nucleaire bommen.
8. Wij zijn er zeer voor dat Nederland bij de Algemene Vergadering van de VN bepleit om een gezaghebbende internationale commissie (in de geest van de Brundtland Commissie) in te stellen om voorstellen tot daadwerkelijke nucleaire ontwapening te doen.
9. Het tijdperk waarin wij leven en de grote bedreiging die van kernwapens uitgaat is naar de overtuiging van kerken wereldwijd één van de redenen dat wij moeten (leren) inzien dat er niet (meer) zoiets als een 'rechtvaardige oorlog' kan bestaan en dat we moeten streven naar 'rechtvaardige vrede' in deze ene wereld die we delen. Dat begrip 'rechtvaardige vrede' wordt als fundamenteel gezien door de Wereldraad van Kerken en is ook omarmd door het Vaticaan. – het biedt (samen met de SDG-agenda van de VN) een kader waarbinnen we internationaal kunnen samenwerken aan een vreedzame en duurzame wereld.

Kees Nieuwerth, Den Haag, 26 juni.